

De novitii bleken bij de aanvang van het novitiaat de meeste groepsnormen projectief waar te nemen, vooral op die schalen, waarop hun gemiddelde ego-ideaal duidelijk van de groepsnorm verschilde.

In de loop der socialisatieperiode bleek deze projectie te verminderen, althans weer op die schalen, waarop gemiddeld ego-ideaal der novitii en groepsnorm een duidelijk verschil vertoonden.

Ook het gemiddelde ego-ideaal der novitii vertoonde de neiging tijdens de socialisatieperiode in de richting der groepsnorm te verschuiven, hoewel deze verschuiving aanmerkelijk geringer was dan de verschuiving der normperceptie.

Gedurende de hele socialisatieperiode lag in het algemeen de gemiddelde normperceptie der novitii dichter bij de groepsnorm dan hun gemiddelde ego-ideaal.

Door de uitkomsten van enige hypothesen werd het waarschijnlijk, dat de indeling der Corpsleden naar activiteit door een aantal „raters” de feitelijke mate van activiteit objectief weergeeft. Tussen actieve en niet-actieve groepsleden werden op een aantal schalen significante verschillen in mentaliteit gevonden; ook tussen de leden van verschillende subverenigingen en tussen de leden van de oudere versus de jongere disputen bestonden soortgelijke verschillen.

Bij splitsing van de groep der actieve Corpsleden naar jaar van aankomst bleek, dat de socialisatie ook na de formele opname in de groep nog geruime tijd doorgaat: de normpercepties der groepsleden naderen de groepsnorm tot het vierde jaar en groeien er dan weer vanaf.

Gezien de in dit onderzoek verkregen resultaten lijkt de „semantic differential” zeer bruikbaar voor het meten van attitudeverschillen tussen groepen of subgroepen binnen een groep en voor het bestuderen van een verandering van normpercepties en ego-idealen bij aspirant-groepsleden.

MISVATTINGEN EN STEREOTYPEN OVER DE AMERIKAANSE SOCIOLOGISCHE THEORIE *)

door J. E. ELLEMERS

In een recent artikel over het functionalisme in de sociologie heeft Goddijn ¹⁾ een aantal opvattingen gelanceerd o.a. over de situatie in de Amerikaanse sociologie. Sommige ervan heeft

*) De heer J. M. G. Thurlings, die zo vriendelijk was een eerste versie te lezen, ben ik erkentelijk voor enige suggesties die hopelijk de formulering van enkele hier gestelde problemen ten goede zijn gekomen.

¹⁾ H. P. M. Goddijn, 'Het functionalisme als beschouwingswijze in sociologie en anthropologie', *Sociologische Gids*, VIII (maart-april 1961), pp. 50—75.

hij ook al bij tenminste twee voorgaande gelegenheden ²⁾ geponeerd, zodat men aan mag nemen dat hij er werkelijk van overtuigd is en dat we niet met een onvoorzichtigheid of slordigheid te doen hebben. Enkele van deze opvattingen — met name over de z.g. structureel-functionele sociologie — berusten m.i. echter op misvatting of stereotypie, of kunnen hoogstens betrekking hebben op een situatie in de Amerikaanse sociologie die misschien al tien jaar achterhaald is.

Omdat er wel eens meer zulke stereotiepe voorstellingen over de Amerikaanse sociologie in ons land blijken te bestaan, is het misschien goed op enkele van de meest opvallende misvattingen in te gaan. Daarbij moet meteen voorop gesteld worden, dat het m.i. beslist niet zo is dat Goddijn een ~~ap~~er onjuiste voorstelling van zaken geeft. Het is meer dat ik hem verwijt, een op bepaalde punten te ongenueanceerd en op andere punten onvolledig beeld van bepaalde aspecten van de Amerikaanse sociologie te geven. Ook doen mijn eventuele bedenkingen niets af aan mijn waardering voor de wijze waarop hij bijv. het probleem van de teleologie in het functionalisme behandelt of het vermeende conformisme van de functionele sociologie tot juistere proporties terugbrengt.

Misvatting of dilemma

Een centraal punt waar het daarbij vooral om gaat, is de vermeende tegenstelling tussen het *structureel-functionalisme* van met name Parsons en wat Goddijn noemt het „*functionalisme*” van Merton. Hij meent een fundamentele tegenstelling te zien tussen beide sociologen, wier opvattingen volgens hem niet onder één noemer zijn te brengen (1960, p. 599). ³⁾ Inderdaad zijn er aanzienlijke verschillen in de wijze van werken van beiden. Maar daar doelt Goddijn, meen ik, niet eens zozeer op; het zijn volgens hem vooral verschillende opvattingen over het functionalisme die hen scheiden. Het zou dan ook „volkomen ten onrechte” zijn Merton te rekenen tot de vertegenwoordigers van het structureel-functionalisme (1960, p. 599). Verder zouden de ideeën van Merton ook meer vruchtbaar zijn dan die van Parsons (1958, p. 79 en passim).

Op zichzelf zijn dit interessante opvattingen. Maar ik heb er ernstig bezwaar tegen, dat Goddijn nauwelijks de moeite neemt deze opvattingen waar te maken. Sterker nog, hij komt noch in zijn artikel van 1958, noch in dat van 1961 aan een belofde

²⁾ 'Sociologische theorie in Amerika', *Sociologische Gids*, V (maart 1958), pp. 79—85; en 'Bespreking van J. M. G. Thurlings, *Het sociale conflict* (1960)', *Sociaal Maandblad Arbeid*, XV (sept. 1960), pp. 597—600.

³⁾ Verder in dit artikel zullen de in noot 1 en 2 aangegeven publikaties in de tekst aangeduid worden met het jaar van verschijnen; dus 1958, 1960 en 1961.

kritische evaluatie van Parsons' werk toe. Hij doet dit slechts af met enkele vrij apodictische opmerkingen als zou Parsons slechts een ‚marginale modaliteit’ (1961, p. 51) van het functionalisme vertegenwoordigen. Bovendien is zijn weergave van de verschillen in opvatting tussen Parsons en Merton niet helemaal adequaat en volledig.

Men krijgt de indruk, dat Goddijn zich bijzonder voor Merton interesseert (hetgeen natuurlijk volkomen legitiem is) en zich met het functionalisme wil bezig houden, maar om de een of andere reden weinig belangstelling of zin heeft zich diepgaand met Parsons bezig te houden — wat misschien een vreemde zaak is gezien zijn belangstelling — en daar nu een rationalisatie voor tracht te vinden. Hoe dan ook, zijn opvattingen leiden soms tot vreemde consequenties en er is heel wat geëtiketter nodig om van Parsons af te komen. Zo wordt bijv. in 1960 het structureel-functionalisme gezien als een deel van de analytische sociologie, die beslist niet verward moet worden met de functionele sociologie (p. 599), maar in 1961 maken functionalisme en structureel-functionalisme weer beide deel uit van het functionalisme ‚in meest algemene zin’ (p. 59).

Beter dan te trachten Goddijn op de voet te volgen, lijkt het echter afzonderlijk in het kort na te gaan welke correcties er op zijn beeld van Parsons en dat van de relatie tussen de opvattingen van Parsons en Merton zijn aan te brengen. Ik beperk me daarbij tot enkele hoofdpunten.

Het structureel- functionalisme

Voorop gesteld moet worden, dat het natuurlijk niet mijn bedoeling is hier een rechtvaardiging van Parsons te geven; dat moet zijn werk maar doen. Slechts gaat het erom een aantal misverstanden over zijn sociologie-opvatting uit de weg te ruimen.

Alhoewel het mogelijk is, dat Goddijn met het werk van Parsons goed vertrouwd is, blijkt dat niet uit zijn artikelen. In het artikel van 1958 noemt hij verschillende werken van Parsons, maar haalt slechts twee expliciet aan, n.l. *The Social System* (p. 80, noot 3) en de *Essays* (p. 85, noot 21). In het artikel van 1961 noemt hij Parsons wel herhaaldelijk, maar vermeldt geen enkel werk van deze auteur waaruit bijv. de gesignaleerde gebreken zouden kunnen blijken. In feite beperkt hij zich in beide artikelen tot een summiere — en lang niet volledige! — weergave van wat anderen — met name Buckley, Dahrendorf, Gouldner en Lockwood — maar dan meestal heel wat scherpzinniger en genuanceerder reeds over Parsons hebben opgemerkt. Zijn kritiek lijkt daarbij sterk het gevoelsmatig karakter te hebben, waar hij zelf voor waarschuwt (1958, p. 81).

In ieder geval is er weinig sprake van eigen 'evaluatie'. Dit laatste hoeft op zichzelf nog geen verwijt op te leveren. Maar in zijn ongereserveerd volgen van andere critici komt Goddijn ertoe belangrijke elementen van Parsons' systeem, vooral uit zijn meer recente werk, zoals bijv. de 'pattern variables', de 'phase patterns' en de functionele en structurele 'subsystemen', zelfs helemaal niet te noemen.⁴⁾ Ook was het in een bespreking van Parsons' theoretische inzichten wel op zijn plaats geweest te vermelden, dat deze auteur zelfs de z.g. structureel-functionele sociologie duidelijk inferieur acht aan een volledig dynamische theorie van actie, waar de sociologie naar zijn mening echter nog niet aan toe is. In dit verband had bovendien de vraag niet mogen ontbreken in hoeverre Parsons nu werkelijk een 'theorie' presenteert en niet veelmeer een analytisch kader geeft of zelfs slechts pure taxonomie bedrijft.

Een evaluatie van de structureel-functionele sociologie zou verder aandacht hebben moeten besteden aan de evolutie in het werk van Parsons. Mede onder invloed van zijn leerlingen — er zullen weinig vooraanstaande sociologen zijn die zo open staan (en het erkennen ook!) voor beïnvloeding door hun leerlingen — en zijn medewerkers zijn er voortdurend veranderingen van inzichten in opeenvolgende publikaties geweest. Dit maakt het inderdaad moeilijk zijn werk nauwkeurig te waarderen, vooral omdat hij zich vaak op zeer omslachtige en moeizame wijze uitdrukt. Maar dit is nog geen reden om hem met enige gemeenplaatsen af te doen. Wat overigens de gecompliceerde en onduidelijke wijze van formuleren betreft, heeft Dahrendorf er in 1955 al op gewezen, dat kritiek hierop misschien wel plausibel lijkt, maar louter polemiek blijft zolang het niet door substantiële bezwaren ondersteund wordt.

Dan het statisch karakter en het vermeende tekortschieten van de structureel-functionele sociologie bij de studie van sociale verandering (ook, ondanks een iets ruimere interpretatie, bij Goddijn o.a. 1958, p. 82; 1960, pp. 599-600; 1961, pp. 59,72-4). Hierbij beroepen vele critici van Parsons zich vooral op het befaamde hoofdstuk XI in *The Social System*, waar Parsons inderdaad opmerkt bij de huidige stand van kennis een *algemene theorie* van verandering van sociale systemen (nog) niet mogelijk te achten. Maar heeft hij hiermee iets gezegd, dat inmiddels reeds door de feiten achterhaald is? Trouwens de vraag

⁴⁾ Volledigheidshalve kan hier nog aan toe gevoegd worden, dat in de *aller*-laatste jaren de 'pattern variables' bij Parsons zelf weer iets op de achtergrond lijken te zijn geraakt en hij ze vooral na *Economy and Society* min of meer geïncorporeerd heeft in het schema van de subsystemen. Zie hierover ook T. Parsons, 'General Theory in Sociology', in R. K. Merton, L. Broom en L. S. Cottrell, Jr. (eds.), *Sociology Today* (New York, 1959), pp. 6 vv.

is niet alleen wat Parsons hierover expliciet zegt, maar ook wat de mogelijkheden van zijn model zijn, ongeacht of hij die zelf gezien heeft. Bovendien, in zijn latere werk — ook hier weer die ontwikkeling! — heeft hij juist zelf serieuze pogingen ondernomen het verschijnsel verandering in structureel-functionele termen nader te analyseren; bijv. in het samen met Smelser geschreven *Economy and Society* en in enkele opstellen, o.a. in *Structure and Process in Modern Society*. Ook het werk van zijn leerling Bellah over Japan in de Tokugawa-periode is hier een poging toe. Juist het onderscheid tussen structurele en functionele elementen blijkt bij dergelijke analyses vaak bijzonder relevant te zijn en belangrijk tactische mogelijkheden te bieden.

Belangrijk echter en in dit verband zelfs bepaald pikant, lijkt het verwijt van Gouldner, dat Parsons een soort dubbele boekhouding zou voeren: één voor de analyse van evenwicht en één voor het onderzoek van verandering. Wat dit laatste betreft suggereert Gouldner zelfs, dat Parsons er marxistische opvattingen op na zou houden.⁵⁾ Dus toch verandering? De werkelijke vraag lijkt veeleer te zijn in hoeverre Parsons bij zijn analyse van sociale verandering strikt genomen zijn structureel-functionele boekje te buiten gaat, óf dit toch nog kan doen binnen een (eventueel verder uitgewerkt) structureel-functioneel model. Dit probleem is o.a. ook door Dahrendorf aan de orde gesteld⁶⁾ en hij meent, dat we in de sociologische theorie zullen moeten werken met twee modellen: een evenwichtsmodel en een veranderings- of conflictmodel. Maar men kan hierbij toch nog de vraag stellen of er niet een integratie tussen beide mogelijk zal zijn en in hoeverre de structureel-functionele sociologie zich hiertoe leent. Over deze zaken laat Goddijn zich echter nauwelijks uit wanneer hij over veranderingsproblematiek spreekt.

Het belangrijkste bezwaar echter, dat men misschien tegen de beschouwingen van Goddijn kan hebben is, dat hij zowel in zijn artikel over sociologische theorie in Amerika, als in dat over het functionalisme zo weinig zegt over het (al of niet bestaande) verband tussen de theorie en het empirisch onderzoek. Terwijl het juist zo kenmerkend is voor de huidige ontwikkeling in Amerika en voor het moderne structureel-functionalisme, dat gepoogd wordt dergelijke verbindingen te leggen. Men

⁵⁾ A. W. Gouldner, 'Some Observations on Systematic Theory, 1945—'55', in H. L. Zetterberg (ed.), *Sociology in the United States of America* (Paris, 1956), pp. 40—1.

⁶⁾ Meest recent in zijn artikel 'Out of Utopia: Toward a Reorientation of Sociological Analysis', *American Journal of Sociology*, LXIV (Sept. 1958), pp. 115—127.

raakt er in de sociale wetenschappen toch wel meer en meer van overtuigd, dat een belangrijk (zo niet het belangrijkste) criterium voor de waarde van een theorie of een theoretisch stelsel gelegen is in zijn empirische toepasbaarheid. In dit licht bezien is het op zijn minst teleurstellend, dat een behandeling van dit aspect in Goddijns artikelen nu juist geheel ontbreekt. Slechts wordt hier en daar opgemerkt, dat Mertons opvattingen empirisch zulke bijzonder goede aangrijpingspunten bieden. Die van Parsons zouden in dit opzicht veel minder perspectieven opleveren. Het zou echter wel eens interessant zijn dit precies na te gaan. In ieder geval zou het op zijn plaats zijn ook te letten op Parsons' eigen meer 'toegepaste' (zij het vrij impressionistische) werk, o.a. in zijn twee bundels essays, en op zijn meer 'empirische' werk op het gebied van de gezins-sociologie (samen met Bales en anderen), het economisch leven (met Smelser) of meer recent over politieke systemen. En ook zou dan aandacht besteed moeten worden aan het werk van anderen, die (mede) door hem geïnspireerd zijn, zoals bijv. Bales, Barber, Bellah, Cohen, Eisenstadt, Levy, Smelser e.a. Toetsing van de structureel-functionele inzichten aan dit empirisch criterium (toch altijd nog een belangrijke maatstaf in ons vak) zou ook de wel eens geuite bewering, dat dan pas de onnodige gecompliceerdheid van Parsons' systeem blijkt, meer reliëf kunnen geven. Immers de vraag is niet alleen of theorieën 'omvattend', 'oorspronkelijk' of 'pretentius' zijn, maar vooral of ze *empirisch bruikbaar* zijn.

Parsons versus Merton?

Tot nog toe is vooral gesproken over wat Goddijn m.i. ten onrechte — wanneer hij het tenminste over het functionalisme wil hebben — zoal verzuimd heeft te vermelden. Laten we echter ook nagaan wat hij meer expliciet heeft gesteld over structureel-functionalisme versus 'functionalisme', of zoals hij het voorstelt Parsons versus Merton. Maar ook daarbij zullen we hem op onvolledigheden kunnen betrappen.

Natuurlijk zal niemand willen beweren, dat Parsons en Merton theoretisch of methodologisch twee handen op één buik zouden zijn. Daarvoor hebben ze vaak genoeg openlijk van hun verschillen van inzichten doen blijken. Echter ook hebben beiden meerdere malen erkend en doen blijken, door de opvattingen van de ander beïnvloed te zijn.

Goddijn doet het voorkomen alsof één van de fundamentele verschillen tussen beiden zou zijn, dat Merton in tegenstelling tot Parsons het begrip 'structuur' niet of maar weinig zou hanteren, vooral in verband met functie. Gezien de titel van Mertons boek is dit al vreemd. Maar zelf wijst Goddijn er later

op, dat Merton wel degelijk oog heeft voor het nauwe verband tussen functie en structuur (1961, pp. 70-1). Trouwens zijn uiteenzetting over het structuurbegrip in het structureel-functionalisme en in wat hij noemt het „functionalisme” is tamelijk verwarrend. Ook hij moet toegeven, dat het begrip structuur toch ergens ingevoerd moet worden, al was het alleen maar omdat het functiebegrip, 'uiteraard niet op één been (kan) blijven staan' (1961, p. 60). Overigens maakt hij ook niet erg duidelijk wat Parsons nu onder structuur verstaat, zodat het geheel tamelijk in het vage blijft.

Maar terug naar de tegenstelling Parsons — Merton. Een ander verschil tussen beide sociologen — overigens door Goddijn slechts mondeling en niet in zijn artikel genoemd — zou zijn, dat Merton vermijdt expliciet het begrip 'systeem' te gebruiken. ⁷⁾ Nu is het best mogelijk, dat Merton van dit begrip een beetje huiverig is, of is geworden. Maar te zeggen, dat hij het vermijdt is wel erg cru, wanneer men bedenkt dat dit begrip centraal staat bij zijn paradigma van functie. Impliciet neemt het in ieder geval een belangrijke plaats in bij zijn opvatting over het functiebegrip.

Dan wijst Buckley ⁸⁾ er op, dat Mertons kritiek op en bijdrage tot de functionele sociologie verder vooral gelegen zijn in (a) een meer genuanceerde opvatting van het begrip functie (zijn bekende onderscheid tussen functie en dysfunctie, manifeste- en latente functie, enz.); (b) de introductie van het begrip 'net balance of an aggregate of consequences' ⁹⁾; en (c) een kritische herwaardering van het begrip 'functional requirements' of 'prerequisites'.

Verder is er dan nog het bekende verschil in opvatting over de 'theories of the middle range'. Allereerst worden die door Parsons beslist niet geheel en al afgewezen, terwijl aan de andere kant Merton de laatste tijd iets minder reserve lijkt te hebben tegen pogingen om een allesomvattende sociologische theorie te ontwikkelen. Verder zou het in dit verband correct zijn geweest er op te wijzen, dat Merton het zich als theoreticus met zijn 'theories of the middle range' in bepaalde opzichten wel erg gemakkelijk maakt. Vooral wanneer we bedenken, dat hij eigenlijk nooit heeft duidelijk gemaakt wat wetenschapstheo-

⁷⁾ Op dit punt is vooral door Gouldner de aandacht gevestigd in zijn 'Reciprocity and Autonomy in Functional Theory', in L. Gross (ed.), *Symposium on Sociological Theory* (Evanston/White Plains, 1959), pp. 243 vv.

⁸⁾ W. Buckley, 'Structural-functional Analysis in Modern Sociology', in H. Becker en A. Boskoff (eds), *Modern Sociological Theory* (New York, 1957), p. 250.

⁹⁾ Dit begrip is onlangs door Thurlings kritisch onder handen genomen, 'Merton, Gouldner en de 'net balance' hypothese', *Sociologische Gids*, VIII (maart-april 1961), pp. 82—90.

retisch nu de status van deze theorieën is. ¹⁰⁾

Er blijken dus inderdaad een aantal verschilpunten te zijn tussen beide sociologen. Verschilpunten echter, die bij nader inzien — zoals b.v. ten aanzien van de begrippen structuur en systeem — toch tamelijk subtiel blijken te zijn. Verder heeft Merton een aantal zaken nader uitgewerkt (met name het begrip functie) en een aantal modificaties aangebracht op wat door andere functionalisten, waaronder ook Parsons, oorspronkelijk gesteld is. Maar rechtvaardigt dit nu de opvatting, dat Parsons en Merton totaal verschillende richtingen in de sociologie vertegenwoordigen?

We keren nog even terug naar het criterium van de empirische bruikbaarheid. Mertons benadering zou volgens Goddijn empirisch veel meer mogelijkheden bieden. Maar het is dan misschien goed er op te wijzen, dat toepassing van Mertons functiebegrip in echt empirisch onderzoek van meer dan louter impressionistische aard *vooralsnog* (ik maak nadrukkelijk dit voorbehoud) beperkt lijkt, dat zijn anomiebegrip empirisch niet altijd even eenvoudig te hanteren schijnt te zijn, evenals zijn ideeën over referentiegroep. Verschillende van Parsons' begrippen daarentegen — o.a. de 'pattern variables' en de 'sub-systemen' — hebben meer dan eens in empirische onderzoeken, o.a. betrekking hebbend op sociale verandering, hun toepasbaarheid gedemonstreerd.

Natuurlijk is het niet de bedoeling te suggereren, dat Parsons 'beter' dan, of 'superieur' aan Merton zou zijn. Het zou onzinnig zijn dit te beweren. Maar het is ook onjuist voor te stellen alsof Merton slechts een realistische empiricus zou zijn en Parsons een nauwelijks met de werkelijkheid rekening houdend speculator (zie bijv. Goddijn, 1958, p. 85). Hiermee worden volkomen kunstmatige tegenstellingen geschapen. Dat deze tegenstellingen in feite ook niet zo onoverbrugbaar zijn, kan o.a. blijken uit het, ook door Goddijn genoemde, recente werk van Harry M. Johnson, *Sociology: A Systematic Introduction* ¹¹⁾, dat als voorbeeld kan gelden van een synthese van de inzichten van (o.a.) Parsons en Merton.

De zaak van de structureel-functionele sociologie is veel genuanceerder en wordt trouwens niet alleen bepaald door de polen Merton en Parsons. Er is in feite een hele scala van opvattingen van hele en halve functionalisten, zoals zich ook in ons eigen land een dergelijke diversiteit begint af te tekenen. Evenals in de anthropologie, waar Goddijn nota bene zelf op wijst (1961, p. 52), zal ook in de sociologie de functionele soep spoedig wel niet zo heet meer gegeten worden. Hetgeen na-

¹⁰⁾ Deze laatste zin ontleen ik aan een opmerking van Thurlings.

¹¹⁾ (New York, 1960) en (London, 1961).

tuurlijk niet impliceert, dat nieuwe of hernieuwde inzichten niet welkom zouden zijn.

Tenslotte zou men Goddijn misschien nog kunnen verwijten, dat hij door het vrij arbitrair aandikken van enkele tegenstellingen binnen het verder toch ook wel tamelijk heterogene wereldje van functionele sociologen, ons enigszins het zicht beneemt op een misschien veel wezenlijker dilemma in de sociologische analyse; nl. tussen een abstracte, methodologisch vaak zeer verfijnde, systeem-theorie en een meer historisch-vergelijkende theorie. ¹²⁾ Ook hierbij zijn weer allerlei schakeringen en overgangen. Maar vermoedelijk is dit een probleem, dat ook in de toekomst van grotere betekenis zou kunnen blijken te zijn dan verschillende relatief veel subtielere nuances binnen het functionalisme, of structureel-functionalisme zo men wil.

Tot slot

Het gevaar van het deelnemen aan een wetenschappelijke discussie — vooral wanneer die zoals hier beperkt moet blijven tot enkele hoofdpunten — is, dat men daarna voor altijd en tegen wil en dank van een bepaald stempel is voorzien. Ik heb getracht enkele stereotypen en misvattingen te corrigeren, die naar mijn mening in Goddijns uiteenzettingen over de Amerikaanse sociologische theorie en het structureel-functionalisme naar voren komen. Of anders gezegd, ik heb gepoogd zijn m.i. hier en daar eenzijdige beeld iets te ‚vergruizen‘. Daarmee wil ik echter beslist niet de indruk wekken een onverbeterlijke ‚Parsonian‘ te zijn. Ik vind ook, dat Parsons soms abominabel schrijft en van een aantal van zijn ideeën weet ik niet goed wat te denken. Trouwens ik ken niet al zijn werk zó grondig om zelfs maar de pretentie te hebben ‚committed‘ te *kunnen* zijn aan zijn gehele theorie of terminologie, of wat het ook moge zijn. Maar wel vind ik, dat hij een belangrijke socioloog is, die men niet zo maar met een paar stereotypen af kan doen — zeker niet in een verhandeling over het functionalisme.

¹²⁾ Dit dilemma komt b.v. sterk naar voren in enkele opstellen in Barrington Moore, Jr., *Political Power and Social Theory* (Cambridge, Mass., 1958). Zie zeer recent hierover ook S. M. Lipset en N. Smelser, ‚Change and Controversy in Recent American Sociology‘, *British Journal of Sociology*, XII (March 1961), pp. 41—51. Tot de voorstanders van de abstract-systematische aanpak worden zowel Parsons, Merton en Levi, als Stouffer en Lazarsfeld gerekend. Exponenten van een meer historisch-vergelijkende analyse zijn b.v. B. Moore en C. W. Mills. Vele, misschien wel de meeste, Amerikaanse sociologen behoren niet uitgesproken tot een van beide ‚richtingen‘, maar trachten verschillende inzichten te combineren, zoals bijv. Lipset zelf.